

Jaarverslag Duurzaamheid 2022

Programma Duurzaamheid / Green Office

Samenvatting

Voor U ligt het Jaarverslag Duurzaamheid 2022 van de Rijksuniversiteit Groningen. Het jaarverslag geeft een overzicht van de in 2022 uitgevoerde acties m.b.t. duurzaamheid en de stand van zaken in het behalen van de doelen in de Roadmap Duurzaamheid 2021-2026.

Inleiding

Het jaar 2022 was, net als voor de rest van de wereld, een uitdagend jaar voor de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Het jaar werd gekenmerkt door de start van de oorlog in Oekraïne, met als gevolg de daaruit voortvloeiende energiecrisis en een significante stijging van de energieprijzen. Dit bracht de noodzaak van duurzaam beleid en energie-efficiëntie nog duidelijker naar voren. Ondanks goede resultaten op dit gebied is het nodig om de inspanningen in de komende jaren te blijven verbeteren en te blijven inzetten op het verder verduurzamen van de organisatie. In 2022 was er ook mooi nieuws: de RUG werd 4e in de UI GreenMetric ranking, een wereldwijde duurzaamheidsranking met 1050 deelnemende universiteiten.

Energiecrisis

In opdracht van het College van Bestuur is er in het voorjaar een plan opgesteld voor het verbeteren van de energie-efficiëntie en is binnen de RUG de Taskforce Energie van start gegaan, met als doel om te zoeken naar snelle en direct uitvoerbare RUG-brede energiebesparende maatregelen. Het gaat hierbij om technische, bedrijfsmatige en gedragsmatige maatregelen. De Taskforce is samengesteld uit energiedeskundigen, technici en gedragswetenschappers vanuit de Universiteit. Los van de door de Taskforce voorgestelde maatregelen zijn er binnen de EU en in Nederland afspraken gemaakt om de energie-efficiëntie te verbeteren. De Nederlandse overheid roept op om de temperatuur in onderwijsgebouwen omlaag te brengen van 21 naar 19 graden en de gebouwen pas te koelen vanaf 26 graden.

Roadmap Duurzaamheid

Naast de extra inspanningen op het gebied van energie, zoals hierboven beschreven, is in 2022 veel aandacht besteed aan het realiseren van de doelstellingen en ambities uit de in 2021 door het CvB bekrachtigde Roadmap Duurzaamheid 2021-2026. In dit jaarverslag wordt een overzicht gegeven van de projecten, inspanningen en realisatie van de ambities tot nu toe. De resultaten zijn, net zoals in de Roadmap, ingedeeld op basis van *Planet* en *Performance*. De in de Roadmap geformuleerde doelen voor het *People* deel (duurzame inzetbaarheid, diversiteit & inclusie) vallen onder de verantwoordelijkheid van HR en worden hieronder niet gerapporteerd.

We hopen dat dit jaarverslag een beeld geeft van onze toewijding aan duurzaamheid, en hoe we ons binnen de RUG gezamenlijk met studenten en staf inzetten om een grotere duurzame impact te maken op onze wereld.

Planet

Tabel 1: overzicht realisatie ambities *Planet* per januari 2023

Thema	Ambitie	Gerealiseerd in 2022
CO2-emissie	30% reductie in 2026 t.o.v. 2019	46% reductie gerealiseerd
Energieverbruik	2% reductie/jaar t.o.v. 2019	28% daling gerealiseerd
Energielabel C kantoren	Wettelijk: Kantoren naar Energielabel C in 2023	70% gerealiseerd. 3 RUG-panden vallen onder de energielabel C verplichting. Twee panden hebben een energielabel C en A en één pand heeft nog energielabel E.
Nieuwbouw/verbouw conform BENG	Gasloos Zernike in 2026; BREEAM excellent als ambitieniveau	Nieuwbouw Feringa Building en toekomstige nieuwbouw Sportcentrum leveren een bijdrage aan de realisatie Zernike gasvrij.
Productie hernieuwbare energie	25% uit eigen bronnen in 2026	20% gerealiseerd
Waterverbruik	10% reductie in 2026 t.o.v. 2019	21% daling gerealiseerd

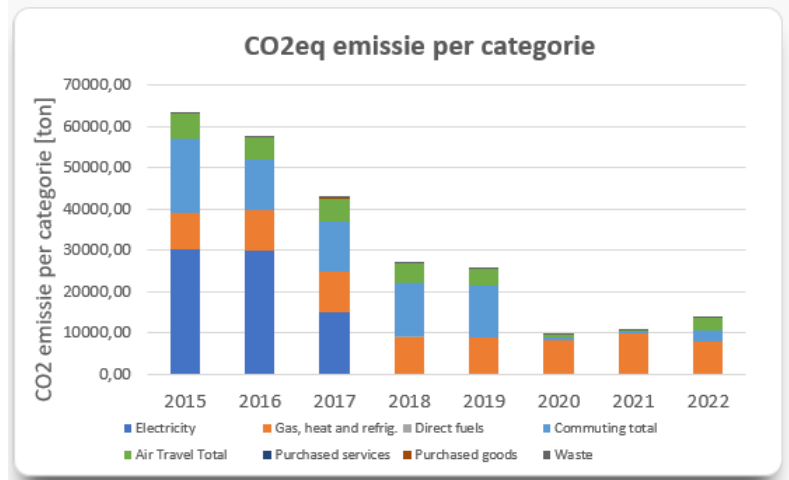
Afvalscheiding	95% scheiding van het totale afval	64% afvalscheiding gerealiseerd
Afvalreductie	15% reductie in 2026 t.o.v. 2019	21% reductie gerealiseerd
Woon-werkverkeer	Stimuleren duurzaam vervoer werknemers	<ul style="list-style-type: none"> • CO2-emissie reductie van 78% t.o.v. 2019 • Openbaar vervoer 100% fossielvrij • Aanzet parkeren naar 15 km voor alle medewerkers (realisatie 1 april 2023) • Invoering e-deelfietsen vanaf P&R-locaties
Logistiek vervoer	Emissievrij in 2025	<ul style="list-style-type: none"> • In alle nieuwe aanbestedingen fossielvrije logistiek vanaf 2025 voor alle RUG-locaties
Vliegverkeer	30% reductie CO2 emissie in 2026 t.o.v. 2019	<ul style="list-style-type: none"> • 26% reductie gerealiseerd • Invoering nieuw zakelijk reisbeleid per 1 januari 2023
CO2-compensatie	100 % CO2-compensatie van vliegreizen in 2026	<ul style="list-style-type: none"> • 0% gerealiseerd • Stuurgroep binnen de RUG komt in 2023 met plan
Biodiversiteit	Ecologisch waardevolle campus en binnenstadlocaties	<ul style="list-style-type: none"> • Organisatie week van de biodiversiteit • introductie varkens op Zernike ter bestrijding van invasieve soorten • schapen voor kort houden gras
Voeding	95% vlees beter leven keurmerk	Tot op heden geen data beschikbaar, de binnen de RUG actieve <i>Food Group</i> is in overleg met de cateraar.
Aanbod voedsel in kantines	60-95% plantaardig of vegetarisch	Zie bovenstaande.

Reductie CO2-uitstoot

In 2022 werd een totale CO2-reductie van 46% gerealiseerd ten opzichte van 2019. Hiermee voldoet de RUG ruimschoots aan de ambitie van 30% reductie in 2026 t.o.v. 2019. Zoals te zien in de grafiek wordt een groot deel van de reductie na 2019 in 2020 en 2021 veroorzaakt door de genomen

coronamaatregelen, waarbij slechts een geschatte 20% van de studenten

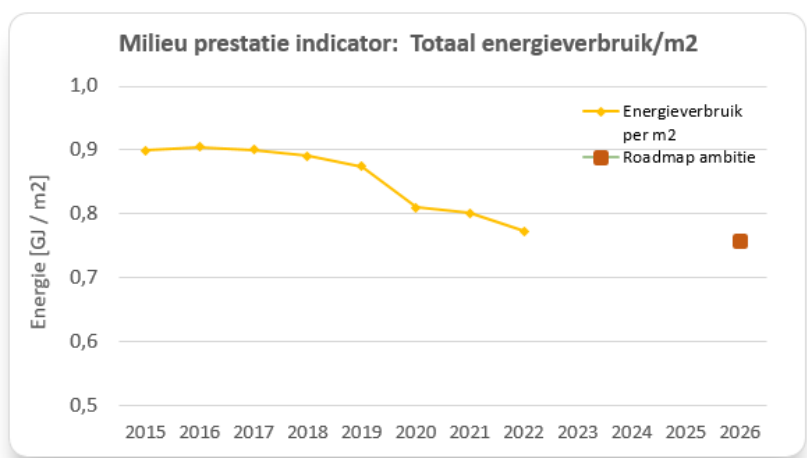
en medewerkers aanwezig was in de gebouwen van de RUG. Met als gevolg een flinke reductie van de CO2-uitstoot door woon-werkverkeer en een volledige afname van de CO2-emissie van zakelijke reizen. In 2022 is er een toename van de CO2-emissie t.o.v. van de coronajaren te zien door een terug-naar-normale bezetting van de RUG. De totale CO2-emissie in 2022 is echter bij benadering niet terug op het emissieniveau van voor de coronajaren. Opvallend is ook hier de afname van CO2-emissie door het woon-werkverkeer. Deze afname wordt volledig veroorzaakt door het overgaan van het openbaar vervoer op groene energie. Zowel treinen als bussen rijden op volledig fossielvrije groene stroom of waterstof. Verdere reductie wordt bovendien veroorzaakt door een afname van het zakelijk reizen en een afname van het totale energieverbruik van de RUG ten gevolge van de genomen maatregelen (met 28% t.o.v. 2019).

Energie

Zoals in de hiernaast zichtbare grafiek is in 2022 een daling van het totale energieverbruik van 28% t.o.v. 2019 gerealiseerd. Deze daling is een gevolg van de genomen maatregelen op initiatief van de Taskforce Energie. In de grafiek zijn de resultaten weergegeven inclusief de correctie voor graaddagen. In overleg met

de faculteiten en University Services zijn *comforttijden* ingevoerd. Comforttijden zijn de uren waarbinnen de gebouwen worden verwarmd (19 graden) of indien nodig worden gekoeld

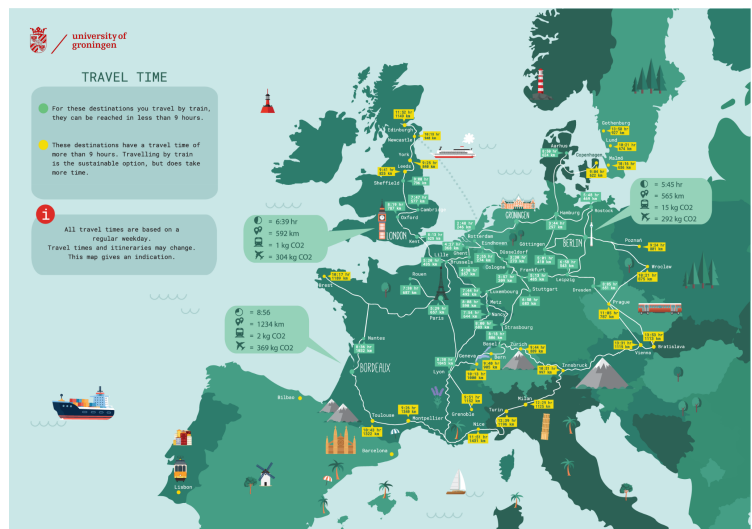

(vanaf 26 graden). Hierbij geldt dat de openingstijden gehandhaafd blijven. De invoering van comforttijden heeft op zeer korte termijn flinke besparingen opgeleverd in het energieverbruik van de RUG. Voor middellange en lange termijn (technische) besparingsmaatregelen worden inventarisaties uitgevoerd door *energieteams* binnen de gebouwen van de RUG. De inventarisaties leveren korte termijn maatregelen op, zoals bijv. het aanbrengen van isolatiefolie achter radiatoren, en lange termijn maatregelen zoals het vervangen van glas door isolatieglas of de vervanging van conventionele verlichting door LED-verlichting.

Aanvullend op de technische en bedrijfsmatige maatregelen is een communicatiestrategie opgesteld in samenwerking met twee gedragswetenschappers, om medewerkers en studenten actief te betrekken bij de energiebesparing. In de communicatie zijn o.a. tips opgenomen ('Wat kun jij doen?') om studenten en medewerkers aan te moedigen zelf ook een bijdrage te leveren in de besparing en worden verbruikscijfers regelmatig gedeeld.

Mobiliteit

In september 2022 heeft het CvB ingestemd met een aantal nieuwe beleidsvoorstellen op het gebied van mobiliteit. Zo is er o.a. voorgesteld om één parkeerregeling te maken voor de hele RUG en de parkeergrens voor medewerkers vast te stellen op 15 km voor alle parkeerterreinen. De oude parkeergrens van 8.2 km, geldend voor parkeren op het Zerniketerrein, komt hiermee te vervallen. In september is een projectgroep van start gegaan om dit te realiseren. Daarnaast heeft het CvB ingestemd met het voorstel voor aangepast zakelijk reisbeleid. In 2019 is het Beleid Dienstreizen Buitenland RUG vastgesteld door het CvB. Voor dienstreizen wordt binnenkort de openbare Europese Aanbesteding voor dienstreizen buitenland RUG opgestart. Om deze reden zijn een aantal uitgangspunten in het vigerende beleid dienstreizen doorgenomen en geactualiseerd:

CO2-compensatie

Van alle buitenlandse zakelijke dienstreizen waar gereisd wordt met het vliegtuig, wordt de CO2-emissie gecompenseerd. In de Roadmap Duurzaamheid is reeds

ingestemd met de ambitie om in 2026 CO2-uitstoot voor 100% te compenseren voor alle vliegreizen. In het nieuwe Beleid Dienstreizen Buitenland 2022 is deze ambitie overgenomen. Een plan voor het compenseren van CO2 wordt uitgewerkt door de medewerkers van het Programma Duurzaamheid/Green Office in samenwerking met HR, Finance, YAG en diverse (wetenschappelijke) stafmedewerkers. De bedoeling is dat het plan op hoofdlijnen eind 2022 is uitgewerkt.

CO2-uitstoot

Ondanks het feit dat er veel (meer) met de trein wordt gereisd voor dienstreizen, wordt er binnen Europa nog steeds gevlogen. Om onze ambitie te halen om de CO2-uitstoot van de RUG met 30% te reduceren, is het terugdringen van het aantal vliegreizen noodzakelijk. Er wordt op dit moment inzichtelijk gemaakt hoe de verdeling van het aantal vliegreizen per faculteit of dienst is.

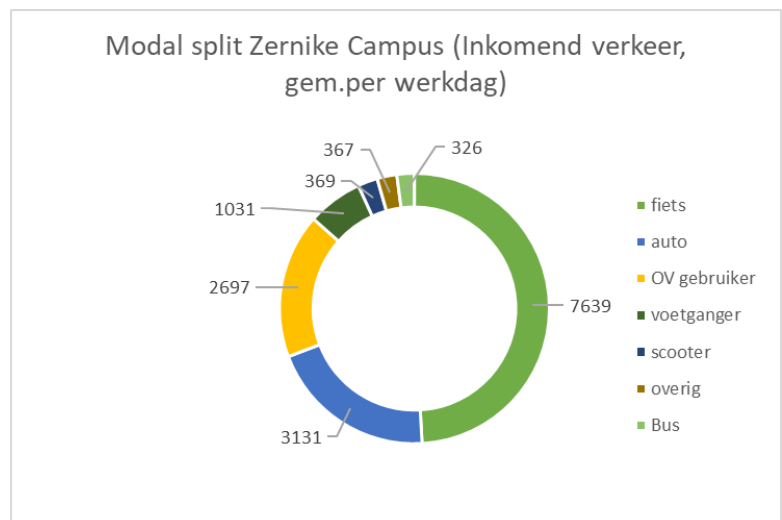
Nieuwe Beleid Dienstreizen Buitenland

De straal waarbinnen de medewerker met de trein reist wordt vanaf 1 januari 2023 van 500 km en 6 uur reistijd opgehoogd naar 800 km en 9 uur treinreistijd (zie kaart hiernaast). Ook wordt medewerkers gevraagd na te gaan of reizen echt nodig is, of dat een online meeting of videoconferentie volstaat.

Zernike Campus

Op de Zernike Campus zijn over een langere periode verkeersgegevens verzameld via op AI gebaseerde intelligente sensoren, zogenaamde *flow cubes*. Met de data wordt een overzicht gemaakt van het percentage reizigers per vervoersmiddel. Deze verzamelde informatie gaat dienen als nulmeting voor de actieagenda van de samenwerkende partners, zoals de Hanzehogeschool, de RUG en bedrijven West met als doel een

gastvrije, bereikbare en levendige Campus. De actieagenda omvat ambitieuze doelen zoals het terugdringen van motorvoertuigen, het bevorderen van deelmobiliteit en het bevorderen van verandering in reisgedrag van medewerkers en studenten. Met de *flow cubes* kunnen de effecten van de genomen maatregelen direct gemeten worden.

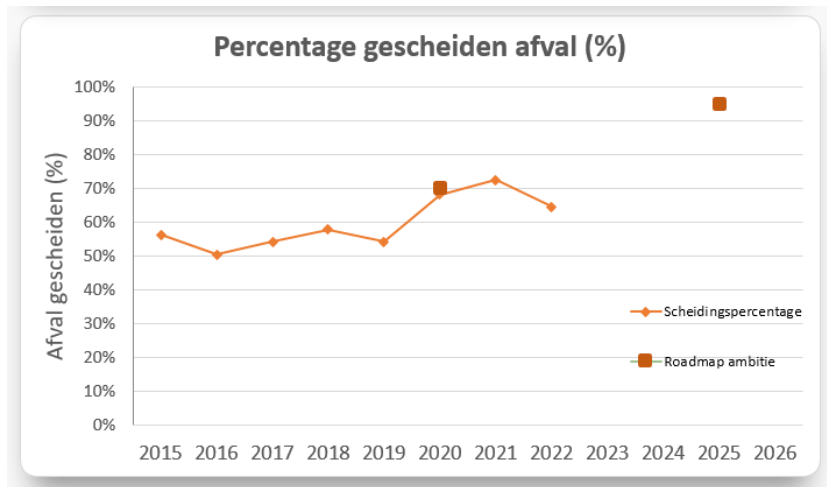

Model Split laat de verdeling tussen de verschillende vervoersmiddelen zien.

Afval

Scheiden aan de bron

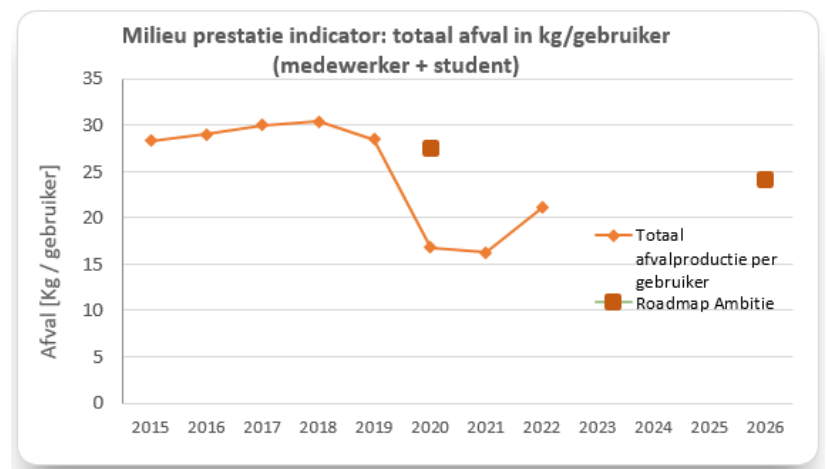
Het behalen van de afvaldoelstellingen is een belangrijk aandachtspunt voor de RUG. Hoewel het doel is om 95% van het totale afval te scheiden, werd er in 2022 al 64% afval gescheiden. In 2019 (voor Corona) lag het scheidingspercentage nog op 54%. Dit is grotendeels te wijten aan het invoeren van de nieuwe afvaleilanden, waardoor het restafval gescheiden kan worden in de monostromen GFT, papier, plastic, koffiebekers en restafval.

Uit een analyse van het restafval werd duidelijk waar nog een verbeterslag gemaakt kan worden om de doelstelling te kunnen behalen. Zo is er in het restafval van de bedrijfsrestaurants nog veel GFT-afval aanwezig en zijn er ook nog veel wegwerpservies en plastic verpakkingen aangetroffen, waardoor het behalen van de doelstellingen voor de RUG bemoeilijkt wordt. Op de kantoren zijn er ook nog steeds veel koffiebekers en papieren verpakkingen in het restafval te vinden en kan de scheiding van GFT-afval verbeterd worden. De verwachting is dat met de inwerkingtreding van een verbod op wegwerpverpakkingen waar plastic in verwerkt is (koffiebekers, maaltijdverpakkingen, etc.) het restafval van de RUG verder zal verminderen.

Verminderen afval

Een andere ambitie van de RUG betreft een reductie van het totale afval van 15% t.o.v. 2019. Op dit moment is er een reductie van 21% gerealiseerd. Dit succes is deels te danken aan het feit dat veel medewerkers gedeeltelijk thuiswerken. Door kritisch

te zijn tijdens het inkoopproces kan de RUG de afvalreductie nog verder verbeteren en zo bijdragen aan een duurzamere toekomst.

Nascheiding

Voordat het restafval wordt verbrand gaat het afval nog over de nascheider. Hier wordt het organisch materiaal en plastic dat nog een goede kwaliteit heeft gescheiden van het restafval. Het organisch afval wordt vergist tot groen gas. Dit gas is van aardgaskwaliteit en vervangt één op één gas uit Rusland. In de circa 225.000 kg restafval zit nog 10% organisch materiaal dat vergist kon worden. Het plastic materiaal (circa 28.000 kg) wordt gerecycled tot kunststof verpakkingen.

Omgevingswet milieu

De milieuregelgeving is voortdurend aan verandering onderhevig en vanuit de overheid wordt er steeds meer nadruk gelegd op handhaving. Vanaf januari 2024 worden een groot aantal wetten ondergebracht onder de *Omgevingswet*. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2024 verandert er veel op het gebied van milieuwetgeving. De milieuvergunningen en voorschriften blijven van kracht, maar daarnaast zijn activiteiten op andere, niet vergunde locaties in te delen in Milieubelastende Activiteiten (MBA) met bijbehorende milieuvoorschriften. Deze milieuregels gelden voor alle RUG-locaties.

Compliance Milieu

Gezien het aantal vergunningen, uiteenlopende regelgeving en diversiteit van de faculteiten is het een reëel risico dat vanwege de grote hoeveelheid wetten een wijziging, voorschrift of wet niet tijdig wordt opgemerkt. Dit kan sancties zoals onverwacht (hoge) kosten tot gevolg hebben en in zeldzame gevallen de bedrijfsvoering in gevaar brengen. De AMD heeft daarom onlangs een complianceprogramma aangeschaft dat helpt om hier meer inzicht in te krijgen. Door de voorschriften te borgen en deze periodiek te monitoren d.m.v. interne audits wordt de RUG aantoonbaar 'compliant' op het gebied van milieu. Eveneens wordt hiermee de continuïteit (beter) gewaarborgd.

Performance

Inkoop

De Green Office is betrokken bij de inkooptrajecten van de RUG om ervoor te zorgen dat er zo duurzaam mogelijk en met oog voor arbeidsomstandigheden wordt ingekocht. In 2022 is een start gemaakt met de eerste circulaire aanbesteding van de RUG. Daarnaast was de

Green Office o.a. betrokken de volgende aanbestedingen: autohuur, print- en drukwerk, bulla, buffetten/catering.

Onderwijs

In mei 2022 in een grootschalig survey uitgezet onder bachelorstudenten. De studenten werd gevraagd of ze aan de hand van de SDG's (Sustainable Development Goals) konden aangeven op welke onderwerpen zij duurzaamheid in het curriculum hebben, van welke thema's ze meer zouden willen leren en de wijze waarop ze dit zouden willen doen. De resultaten geven aan dat de meeste studenten graag meer duurzaamheid in hun onderwijs willen ontvangen en dat ze dit ofwel in het vaste programma ofwel via thematische minoren zouden willen. Omdat de resultaten per faculteit verschillen zal wordt met iedere faculteit in gesprek gegaan om te kijken hoe ondersteuning kan worden geboden.

Onderzoek

In maart organiseerde het Programma Duurzaamheid en de FSE PhD-council de eerste cursus over duurzaamheid voor PhD studenten. Tijdens deze eendaagse cursus (5 ECTS) kwamen verschillende onderwerpen aan bod, waaronder duurzaamheid in de laboratoria, energie-efficiëntie, *research computation* en mentale gezondheid. Omdat dit pilotproject positief is geëvalueerd, zal het in de komende jaren in andere faculteiten worden verspreid.

Betrokkenheid en participatie

Dit jaar werden verschillende themaweken georganiseerd om bewustzijn te creëren over duurzaamheidsonderwerpen, zoals: de Digital Clean Up Week (samenwerking tussen Programma Duurzaamheid/Green Office en CIT), de Week van de Biodiversiteit (in samenwerking met andere universiteiten in Nederland) en de vijfde editie van de Week van de Duurzaamheid. Eind 2022 waren meer dan 150 medewerkers en studenten actief betrokken bij de verduurzaming van de RUG via het Green Office Ambassadeursprogramma, de *Food Group* en *FSE is going green*. In het academisch jaar 2021-2022 namen er 50 verenigingen deel aan het labelprogramma en hebben 34 verenigingen een duurzaamheidssubsidie aangevraagd.

Living Labs Sustainable UG

Studenten hebben de mogelijkheid om projecten en onderzoeken naar duurzaamheid te doen in opdracht van het Programma Duurzaamheid. In 2022 zijn er 18 projecten uitgevoerd: 5 Honours projecten, 3 Bachelorscripties, 1 Masterscriptie, 4 groepsopdrachten, 4 stages en 1 medewerkersonderzoek. Er was een grote verscheidenheid aan onderwerpen, zoals groene mobiliteit, het gebruik van plastic binnen

de RUG en een duurzaamheidsonderzoek in de archeologie. De resultaten van de verschillende onderzoeken dienen als basis voor verder onderzoek naar het verduurzamen van de Universiteit.

Communicatie

In 2021 zijn in de Roadmap Duurzaamheid voor het eerst doelstellingen opgenomen voor de communicatie rondom duurzaamheid. In 2022 is gewerkt aan het uitbreiden van het professionele communicatienetwerk van de Green Office. Daarnaast heeft de Green Office geïnvesteerd in nieuwe vormen van communicatie richting studenten, bijv. via de *Sustainable Student Guide*, een gids die (internationale) studenten een overzicht geeft van alle voor hen interessante aspecten van duurzaamheid tijdens de studie. De RUG kreeg in 2022 ook nieuwe koffiebekers, met een design dat aanmoedigt om de beker meermaals te gebruiken.

Energie

Door de energiecrisis en de maatregelen die de RUG heeft genomen om grootschalig energie te gaan besparen is in 2022 ingezet op uitgebreide RUG-brede

communicatie rondom het thema energie. Medewerkers en studenten zijn via een communicatiecampagne geïnformeerd over de maatregelen en aangemoedigd om zelf een bijdrage te leveren aan energiebesparing bij de RUG, bijvoorbeeld door het dragen van warme kleding, het uitdoen van lichten en apparatuur en het afsluiten van de PC aan het einde van de dag.

Rankings

De RUG heeft in 2022 deelgenomen aan twee rankings op het gebied van duurzaamheid: de UI GreenMetric Ranking en de Sustainabul. De RUG behaalde een uitstekend resultaat met de vierde plaats in de UI GreenMetric ranking (uit 1050 universiteiten wereldwijd). De RUG is daarmee volgens deze ranking de tweede duurzaamste universiteit van Nederland, na de Universiteit van Wageningen. De RUG werd vijfde in de Sustainabul (t.o.v. van een 14e plaats in 2021). In 2022 is de website opnieuw geupdate waardoor de verwachting is dat die score dit jaar gehandhaafd of verbeterd kan worden.